

Alvesta
kommun

Alvesta kommun

Biblioteksplan 2025-2028

PROGRAM **PLAN** POLICY RIKTLINJE

Beslutat av:	Kommunfullmäktige § 112/2024 samt bilaga § 130/2025
Beslutsdatum:	2024-11-19, beslutsdatum för bilaga: 2025-11-18
Gäller från och med:	2025-01-01
Giltighetstid:	2025-2028
Dokumentet gäller för:	Alvesta kommun
Ansvarig för uppföljning:	Kultur- och fritidsförvaltningen, utbildningsförvaltningen och förvaltningen för arbete och lärande
Diarienummer:	KS 2025-00382 1.3.1

Alvesta kommuns styrdokument

Våra styrdokument kan vara av två huvudtyper, aktiverande och normerande. Aktiverande dokument syftar till förändring och utveckling och anger på så sätt hur vi ska agera för att nå ett visst resultat. Normerande dokument reglerar befintlig verksamhet och talar om hur vi ska förhålla oss till en given situation.

Aktiverande

Aktiverande dokument syftar till förändring och utveckling. De förklarar vad vi vill åstadkomma och utformningen av uppdraget.

Program – Anger långsiktiga ambitioner och viljeinriktningar.

Plan – Anger konkreta åtgärder, tidsramar och ansvar.

Normerande

Normerande dokument berör hur vi utför befintlig verksamhet, till skillnad från aktiverande vars uppgift är att bryta nya vägar.

Policy – Anger kommunens principer eller inriktning i en viss fråga.

Riktlinje – Anger absoluta gränser och skakrav.

Innehåll

Program	1
1. Inledning.....	3
2. Folkbiblioteken i Alvesta kommun	3
2.1 Folkbibliotekens uppdrag	4
2.2 Medieutbud.....	4
2.3 Mötesplats.....	4
2.4 Prioriterade målgrupper.....	6
2.5 Litteratur och läsning	6
3. Skolbiblioteken i Alvesta kommun	7
3.1 Nulägesbeskrivning	7
3.2 Syfte och mål med skolbibliotek	7
3.3 Ansvarsfördelning.....	8
4. Källor	9
Bilaga – Skolbibliotek på Alvesta gymnasieskola	11

1. Inledning

Bibliotekslagen fastställer att kommunen ska anta en biblioteksplan för sin verksamhet på biblioteksområdet. Biblioteksplanen ska omfatta all den biblioteksverksamhet som kommunen bedriver som huvudman, det vill säga både folkbiblioteken och skolbiblioteken.

Biblioteksplanen fokuserar på åtgärder som skapar långsiktiga förutsättningar och utvecklingsmöjligheter samt bidrar till att undanröja hinder för biblioteksorganisationen i dess strävan att uppfylla bibliotekslagen och den politiska inriktningen för biblioteksverksamheten. Biblioteksplanen utgår från styrdokument på internationell, nationell, regional och kommunal nivå.

Alvesta kommuns biblioteksplan 2025-2028:

- tar sin utgångspunkt i bibliotekslagens angivna ändamål och uppdrag, skollagen, aktuell läroplan, samt föreskrifter från Skolverket
- är ett komplement till Kultur- och fritidsplanen och kommunens övriga styrdokument, och
- är ett verktyg för att skapa utvecklingsmöjligheter för biblioteksverksamheten till nytta för de som bor i, eller besöker, Alvesta kommun.

I kultur- och fritidsnämndens respektive utbildningsnämndens reglemente framgår det att kultur- och fritidsnämnden ansvarar för folkbiblioteksverksamheten enligt bibliotekslagen medan utbildningsnämnden ansvarar för skolbiblioteksverksamheten. Det är dock viktigt att samverkan sker mellan biblioteksverksamheterna för att optimera såväl resurser som kompetenser.

2. Folkbiblioteken i Alvesta kommun

I Alvesta kommun ansvarar kultur- och fritidsnämnden för folkbiblioteken. I kommunen finns huvudbiblioteket i Alvesta, biblioteksfilialer i Vislanda, Moheda, Grimslöv och Lönashult, samt en kulturbuss. I Alvesta, Vislanda, Moheda och Grimslöv är biblioteksenheterna integrerade folk- och skolbibliotek. Det är utbildningsnämnden som ansvarar för skolbiblioteken, såväl de rena skolbiblioteken som de integrerade. Folk- och skolbiblioteken samverkar kring bland annat bibliotekssystem, teknik, lokaler och bokbestånd.

Folkbibliotekens personal ska ha bibliotek-och informationsvetenskaplig utbildning. Kompetensen ska upprätthållas och utvecklas genom tillgång till kompetensutveckling inom biblioteksområdet. Kompetensutveckling sker bland annat i samverkan med den regionala biblioteksverksamheten BiBK (biblioteksutveckling i Blekinge/Kronoberg) och i samverkan med utbildningsförvaltningens skolbiblioteksverksamhet.

2.1 Folkbibliotekens uppdrag

I bibliotekslagen formuleras folkbibliotekens uppdrag enligt följande i 2 § *"Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning."* Biblioteket ska också *"...främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla."* Folkbiblioteken vänder sig till alla, men prioriterade målgrupper enligt bibliotekslagen (4 §, 5 § och 8 §) är barn och ungdomar, personer med funktionsvariation, personer med annat modersmål än svenska samt nationella minoriteter.

2.2 Medieutbud

Folkbiblioteken i Alvesta ska erbjuda ett brett, varierat, aktuellt och attraktivt utbud av tryckta och elektroniska medier för alla åldrar. Mediebeståndet ska främja fri åsiktsbildning genom att representera olika åsikter och värderingar som råder i vårt samhälle, samt vilja inspirera, väcka läslust och förmedla information. Biblioteken ska noggrant följa och anpassa sitt utbud efter förändrad efterfrågan av olika medietyper. Stor hänsyn ska tas till önskemål från kommuninvånarna. Inköp och transporter samordnas mellan biblioteken, samt mellan folkbibliotek och skolbibliotek. Kommunens eget medieutbud breddas via kompletterande medieförsörjning, så kallade fjärrlån, inom sydostregionen, via statligt inköpsstöd samt via erhållande av statligt litteraturstödda titlar. För att bli beviljad litteraturstöd krävs att Alvesta kommun inte minskar medieanslaget. Förutsättning för samverkan med andra bibliotek i regionen är en gemensam nivå gällande viss utrustning och systemlösningar. Folk- och skolbibliotek i Alvesta kommun samverkar även kring de biblioteksspecifika verksamhetssystemen. Alvesta bibliotek bevakar och köper in ny lokallitteratur, samt litteratur av lokala författare, och har bevarandeansvar för bibliotekets lokalhistoriska samling.

2.3 Mötesplats

Biblioteksrummet ska vara en inkluderande, trygg och attraktiv mötesplats. Biblioteket som evenemangsarrangör förstärker uppdraget att vara en demokratisk arena och

mötesplats genom att erbjuda ett brett utbud av evenemang för alla åldrar. Föreläsningar, författarbesök, sagostunder, lovaktiviteter, kreativa workshops, bokcirklar och språkcafé är exempel på aktiviteter som genomförs. Biblioteken genomför evenemang både i egen regi och i samverkan med kultur-och fritidsförvaltningen, och andra aktörer till exempel regionbiblioteket, föreningar och studieförbund. Invånarna ska ges inflytande över bibliotekens evenemangsutbud, för ökad delaktighet. Kulturbussen ska ge ökade förutsättningar för att sprida evenemang även utanför biblioteken och nå fler människor i kommunen. Biblioteken och kulturbussen har, och kan även fortsättningsvis, fungera som röstringslokaler.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet. Att stå för tillgång till väl fungerande informationsteknik för delaktighet i samhället är en central uppgift för biblioteken. På folkbiblioteken i Alvesta kommun finns publika datorer och skrivare som besökarna kan använda. På biblioteken och kulturbussen finns tillgång till wifi. Bibliotekspersonalen handleder invånarna i digitala ärenden och problemlösning för ökad digital delaktighet. Till alla bibliotek i Alvesta kommun ska invånare kunna komma för att få individuell digital handledning, antingen på en fast tid eller genom tidsbokning. Biblioteken ska fortsätta arrangera föreläsningar om till exempel internetsäkerhet i samarbete med studieförbund och föreningar. Biblioteken ska fortsätta bevaka samhällsutvecklingen när det gäller AI. Detta sker genom utbildningsinsatser i samverkan med regionbiblioteken och inom kommunen.

Folkbiblioteken i Moheda och Vislanda är även meröppna, vilket innebär att biblioteken är tillgängliga också på andra tider än ordinarie öppettider. Biblioteken ska fortsätta utveckla meröppet-användandet både när det gäller tider och målgrupper, som till exempel föreningar. Meröppet ska också införas på det nya biblioteket som byggs i Grimslöv för att öka tillgängligheten till biblioteksservice, och till bibliotekslokalen som mötesplats, för de boende i samhället.

Även under eventuella samhällsstörningar ska folkbiblioteken fungera som trygga mötesplatser, så kallade trygghetspunkter. Dessa bemannade trygghetspunkter ska ge invånare stöd och information. Det finns även möjlighet till enklare sjukvård, krisstöd, vila och dricksvatten. Trygghetspunkterna har tillgång till reservkraft och radioutrustning för att kunna kommunicera med räddningstjänst, polis, ambulans och kommunens krisledning. Alla kommunens folkbibliotek, inklusive kulturbussen, är trygghetspunkter.

2.4 Prioriterade målgrupper

Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsvariationer.

Folkbiblioteken ska tillhandahålla ett aktuellt bestånd av anpassade medier.

Folkbibliotekens tjänster ska göras regelbundet tillgängliga för målgruppen med hjälp av ombud, kulturbussen och annan uppsökande verksamhet. Samverkan ska öka mellan biblioteken och andra aktörer, till exempel kommunens tillgänglighetsråd, organisationer, föreningar, särskilda boenden och dagcenter, för att nå fler i målgruppen.

Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med annat modersmål än svenska för att främja integration och bidra till social hållbarhet. Biblioteken ska erbjuda anpassade medier för målgruppen inom de språkområden som efterfrågas. Biblioteken ska erbjuda språkfrämjande aktiviteter, såväl på, som utanför bibliotekens lokaler.

Biblioteken ska fortsätta samverka med olika språkcafé- och integrationsverksamheter i kommunen. Biblioteken ska fortsätta bevaka behovet av biblioteksservice för personer som tillhör nationella minoriteter, samt vid behov utöka det bestånd som för närvarande finns på Alvesta bibliotek.

Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja språkutveckling och stimulera till läsning, på deras fria tid. Barn och unga ska ges möjlighet att vara aktivt delaktiga i det kulturella livet. Lässtimulerande aktiviteter ska väcka läslust genom inspiration och uppmuntran både fysiskt och digitalt.

Biblioteksrummen ska vara inspirerande och främja fantasin. Alvesta kommuns kulturbuss ska ge biblioteken förbättrade förutsättningar att arbeta läsfrämjande även utanför biblioteken. På loven genomförs olika aktiviteter som främjar lär- och läslust. Biblioteken ska samverka med förskolor, barnhälsovården, fritidsgårdar, kulturskolan, föreningar med flera för att än mer nå barn och unga även utanför biblioteken. Barn och unga ska vara delaktiga kring inköp, programverksamhet och biblioteksrummens utformning. Lässtimulerande aktiviteter ska vara såväl fysiska som digitala.

2.5 Litteratur och läsning

Biblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Utbudet ska vara varierat, aktuellt och attraktivt. Det läsfrämjande arbetet på biblioteken består av författarbesök och annan programverksamhet, till exempel bokcirklar och bokcaféer. Både de fysiska biblioteksrummen samt bibliotekens digitala plattformar ska bidra med läsinspiration. Tillgängligheten till biblioteksverksamhet är en viktig del i att främja medietillgången.

Genom satsningar på e-medier, meröppna bibliotek, kulturbuss samt öppettider anpassade efter användarnas behov ökas tillgången till biblioteksverksamhet.

3. Skolbiblioteken i Alvesta kommun

Skolbiblioteken är en del av den pedagogiska verksamheten på kommunens skolor och ska bidra till att stärka elevers utbildning samt förbättra elevers olika förutsättningar.

Skolbiblioteksverksamheten ska finnas tillgänglig för hela skolan och inte enbart knuten till bibliotekslokalen. Däremot är lokalen viktig som plats på flera sätt. Den kan vara hjärtat i skolan, en trygg och lugn plats för studiero och skolarbete och en plats för trivsel och möten mellan elever. Skolbibliotekets verksamhet har en kompensatorisk funktion, men finns också där för de elever som behöver mer utmaning eller bara är nyfikna på mer.

3.1 Nulägesbeskrivning

Inför läsåret 2024/25 går det cirka 2 500 antal elever i grundskolan fördelade på åtta kommunala skolor. Samtliga skolor har tillgång till skolbibliotek varav fyra är integrerade med folkbibliotek.

Skolbibliotekarierna träffas regelbundet för utbyte av erfarenhet, kompetensutveckling och gemensam planering. Skolbiblioteksverksamheten samverkar med kommunens folkbibliotek samt genomför gemensam kompetensutveckling när det är relevant.

3.2 Syfte och mål med skolbibliotek

Syfte

- att verka för eleverna ökade måluppfyllelse
- att öka likvärdigheten och kvaliteten i skolbiblioteken inom grundskolan i Alvesta kommun
- att skolbiblioteksverksamheten i Alvesta kommun ska stärka elevers utbildning och bidra till att förbättra elevers olika förutsättningar
- att skolbibliotekarierna ska vara en självklar del av den pedagogiska verksamheten i skolan

Mål

- skolbibliotekarier ska finnas tillgänglig i tillräcklig omfattning. Med tillräcklig omfattning avses att tjänsteomfattning och uppdrag är anpassat till antalet elever på respektive skola
- skolbibliotekarierna har ett tydligt uttalat pedagogiskt uppdrag som också är förankrat hos samtlig personal, vårdnadshavare och elever
- varje skola ska ta fram en handlingsplan för skolbiblioteksverksamheten på den egna skolan

3.3 Ansvarsfördelning

Utbildningsförvaltningens ansvar:

- att skolbibliotekarierna ska finnas i en lokal som är anpassad för pedagogiskt arbete
- inkludera skolbiblioteksverksamheten i förvaltningens övergripande kvalitetsarbete för skolan
- att skolbiblioteken bemannas av behörig skolbibliotekarie, det vill säga utbildad inom biblioteks- och informationsvetenskapsområdet

Rektors ansvar:

- skolbibliotekarien ska vara en del av skolans pedagogiska verksamhet
- ge förutsättningar för skolbibliotekarien att samverka med skolans personal och ingå i arbetslag
- ge skolbibliotekarien förutsättningar för samarbete med skolans elevhälsoteam
- inkludera skolbiblioteksverksamheten i skolans kvalitetsarbete

Skolbibliotekariernas ansvar:

- möta alla elevers behov av språk- och kunskapsutveckling
- samverka med skolpersonal och naturligt ingå i arbetslagen på skolan
- stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens
- stödja elever som har andra modersmål
- arbeta både med lärande och läsande
- stödja elever med kunskap och användande av hjälpmedel vid lässvårigheter

Lärares ansvar:

- förstå skolbibliotekets funktion och verksamhet
- samverka med skolbibliotekarien om det pedagogiska arbetet med utgångspunkt i läroplanen
- samarbeta med skolbibliotekarien för att skapa förutsättningar att utveckla elevernas medie- och informationskunnighet samt elevernas läsförmåga
- bidra till att eleverna förstår och efterföljer de regler som gäller i skolbibliotekets lokaler

4. Källor

Alvesta kommuns biblioteksplan (2021): <https://www.alvesta.se/wp-content/uploads/2023/08/Biblioteksplan-2022-2024.pdf> [2024-03-25]

Alvesta kommuns kultur- och fritidsplan 2024-2027: [Kultur-och-fritidsplan-2024-2027.pdf](#) [2024-08-17]

Alvesta kommuns mål och budget 2024 med plan 2025-2027: [Alvesta-kommuns-mal-och-budget-2024-med-plan-2025-2027.pdf](#) [2024-08-17]

Bibliotekslagen (2013:801): www.riksdagen.se/bibliotekslag [2024-08-17]

FN:s konvention om barnets rättigheter: unicef.se/barnkonventionen/ [2024-08-17]

FN:s konventioner om mänskliga rättigheter:
[allmanforklaringomdemanskligarattigheterna.pdf](#) [2024-08-17]

Kulturplan Kronoberg 2022-2024 [Kulturplan kronoberg 2022-2024.pdf](#) [2024-08-17]

Regional biblioteksplan 2022-2024: [Biblioteksplan-Region-Blekinge-Kronoberg-2022-2024.pdf](#) [2024-08-17]

Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3): <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2021/01/sou-20213/> [2025-03-25]

Skolinspektionen (2018): Skolbiblioteket som pedagogisk resurs:
<https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter-statistik/publikationer/kvalitetsgranskning/2018/skolbiblioteket-som-pedagogisk-resurs/> [2024-03-25]

Skollagen (2010:800): <https://www.riksdagen.se/skollag> [2024-08-17]

Skolverket (2022): Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet Lgr 22:
www.skolverket.se/laroplan-lgr22 [2024-08-17]

Skolverket (2024): Organisera för skolbibliotek i undervisningen:
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/organisera-for-skolbibliotek-i-undervisningen> [2024-03-25]

Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022-2025:
[strategi-for-ett-starkt-biblioteksvasende-20222025.pdf](#) [2024-08-17]

Unescos folkbiblioteks- och skolbiblioteksmanifest:
www.unesco.se/unescos-folkbiblioteks-och-skolbiblioteksmanifest [2024-08-17]

Bilaga – Skolbibliotek på Alvesta gymnasieskola

Tillägg antaget av kommunfullmäktige § 130/2025 till Biblioteksplan för Alvesta kommun 2025-2028.

Skolbiblioteket på Alvesta gymnasieskola

Skolbiblioteket är en del av den pedagogiska verksamheten och ska bidra till att stärka elevers utbildning samt förbättra elevers olika förutsättningar.

Skolbiblioteket ska vara tillgänglig för alla elever. Lokalen är viktig som plats på flera sätt. Den kan vara hjärtat i skolan, en trygg och lugn plats för studiero och skolarbete och en plats för trivsel och möten mellan elever. Skolbibliotekets verksamhet har en kompensatorisk funktion, men finns också där för de elever som behöver mer utmaning eller bara är nyfikna på mer.

Nulägesbeskrivning

Inför läsåret 2025/2026 har Alvesta gymnasieskola cirka femtio elever inskrivna på introduktionsprogrammen. Alla elever har tillgång till skolans bibliotek som är en viktig resurs i det pedagogiska arbetet.

En av lärarna har ett särskilt uppdrag som skolbibliotekarie och samverkar regelbundet med skolans övriga personal, elevhälsa och skolläda för att säkerställa en väl fungerande skolbiblioteksverksamhet. Samarbetet syftar till erfarenhetsutbyte, gemensam planering och kompetensutveckling. Skolbiblioteksverksamheten har även ett nära samarbete med folkbiblioteket i kommunen. Fortbildningsinsatser genomförs utifrån behov.

Syfte med skolbibliotek

- Stärka elevers lärande genom att erbjuda resurser och stöd som kompletterar undervisningen.
- Främja läslust och läsförståelse genom tillgång till ett brett utbud av litteratur och läsfrämjande aktiviteter.
- Utveckla informationskompetens, det vill säga förmågan att söka, värdera och använda information på ett källkritiskt sätt.
- Bidra till likvärdig utbildning genom att ge alla elever tillgång till kvalitativa lärresorser oavsett bakgrund.

Mål med skolbiblioteket

- Att vara en pedagogisk resurs i skolans arbete med kunskapsutveckling.
- Att stödja undervisningen genom samarbete mellan bibliotekarie och lärare.
- Att skapa en trygg och inspirerande miljö för läsning, lärande och kreativitet.
- Att förbereda eleverna för ett livslångt lärande och ett aktivt deltagande i samhället.

Ansvarsfördelning för skolbiblioteksverksamheten

Huvudmannens ansvar

Huvudmannen har det övergripande ansvaret att:

- Säkerställa att skolbiblioteksverksamheten uppfyller kraven i skollagen, bibliotekslagen samt offentlighets- och sekretesslagen.
- Tillhandahålla resurser och organisatoriska förutsättningar som gör det möjligt för rektor att fullfölja sitt uppdrag.
- Följa upp och utvärdera skolbiblioteksverksamheten som en del av skolans kvalitetsarbete.

Rektors ansvar

Enligt skollagen ansvarar rektor för skolans inre organisation. Det innebär att rektor ska:

- Säkerställa att eleverna har tillgång till skolbibliotek och ges förutsättningar att använda det som en del av sin utbildning.
- Organisera skolbiblioteksverksamheten så att den integreras i undervisningen och bidrar till att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens, i enlighet med läroplanens mål.
- Verka för att skolbibliotekets personal och övrig pedagogisk personal har möjlighet att samarbeta.
- Se till att skolbibliotekets verksamhet möter elevernas behov och stödjer deras kunskapsutveckling.

Förutsättningar för en fungerande skolbiblioteksverksamhet

Tillgänglighet och omfattning

Skolbibliotekarien ska finnas tillgänglig i tillräcklig omfattning. Med detta avses att tjänstens

omfattning och uppdrag är anpassade till antalet elever på skolan. Skolbiblioteket ska bemannas av behörig bibliotekarie eller personal med relevant akademisk examen.

Pedagogiskt uppdrag

Skolbibliotekarien har ett tydligt pedagogiskt uppdrag som är förankrat hos all personal, elever och vårdnadshavare.

Skolbibliotekets verksamhet ska användas som en del av undervisningen för att stärka elevernas lärande, läsutveckling samt medie- och informationskunnighet (MIK).

Tillgång för elever

Alla elever ska ha tillgång till skolbiblioteket och dess resurser.

Samverkan och kompetensutveckling

Skolbibliotekarien ska ges förutsättningar att samverka med skolans personal och elevhälsoteam. Lärare och skolbibliotekarie ska ha möjlighet till gemensam planering och kompetensutveckling utifrån verksamhetens behov.

Styrning och uppföljning

Skolan ska ha en handlingsplan för skolbiblioteksverksamheten som uppdateras årligen. Skolbiblioteksverksamheten ska vara en integrerad del av skolans systematiska kvalitetsarbete.

Källor

Bibliotekslagen (2013:801): www.riksdagen.se/bibliotekslag

Skollagen (2010:800): <https://www.riksdagen.se/skollag>

Skolverket (2024): Organisera för skolbibliotek i undervisningen:
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/organisera-for-skolbibliotek-i-undervisningen>